

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ КОМБІКОРМІВ УКРАЇНИ

В статті розглянуто стан, особливості та проблеми ціноутворення на ринку комбікормів України. Проаналізовано основні фактори, які впливають на формування ціни на вітчизняну комбікормову продукцію. Досліджено причини високої собівартості виробництва і кінцевої ціни на комбікорми, що негативно впливає на зниження попиту серед споживачів готової продукції.

Ключові слова: комбікормова промисловість, ціноутворення, ринок комбікормів, ціна, економічна ефективність.

The state, features and problems of pricing at the market of the mixed fodders of Ukraine, is considered in the article. Basic factors which influence on forming of price on domestic mixed fodder products are analyzed. Investigational reasons of high production and last bid cost on the mixed fodders that negatively influences on a decrease in demand among the users of the prepared products.

Key words: mixed fodder industry, pricing, market of the mixed fodders, price, economic effectiveness.

Ціноутворення є одним із основних важелів ефективного розвитку і функціонування комбікормової промисловості на українському ринку. Серед факторів, які впливають на економічну ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств комбікормової промисловості є правильно обрана цінова політика, яка б гарантувала підприємству одержання прибутку. Слід зазначити, що комбікорми є достатньо дорогим видом продукції для відгодівлі тварин, але виправдані, оскільки при використанні комбікормової продукції в раціоні значно збільшуються надой молока, виробництво м'ясних продуктів, реалізуються в повній мірі генетичні можливості поголів'я. На становлення цін для споживачів комбікормової продукції значною мірою впливають собівартість сировини (зернові продукти близько 70 %), вартість білково-вітамінних компонентів, преміксів, які імпортуються українськими переробними підприємствами, а також використання засобів і предметів праці. Кожне підприємство має свою особливу рецептуру для виготовлення повнораціонних кормів, а ціни встановлюються вільні, договірні, які загальноприйняті на українському ринку в умовах жорстокої конкуренції, однак вони є значно вищими у порівнянні з витратами, які несуть комбікормові заводи, адже в остаточну вартість продукції закладено прибуток. Однак, незважаючи на проблеми, які існують, обсяги випуску комбікормової продукції з кожним роком зростають, так за січень-травень 2009 року заводами, яких налічується близько 430 одиниць виготовлено 1,7 млн. тонн комбікормів, тоді як за аналогічний період 2008 року лише 1,5 млн. тонн [1].

Постановка завдання. Проблема визначення ціни на ринку комбікормів в Україні, яка б задовольняла як споживачів, так і продавців є актуальною на сьогоднішній день тому, що ціна буде коливатися у проміжку між занадто низькою, що не забезпечує прибутку господарюючому суб'єкту, і занадто високою, що перешкоджає формуванню активного попиту на комбікормову продукцію. На становлення остаточної ціни на комбікорми впливає висока собівартість сировини, яка використовується в процесі виробництва, а також залежність від стану зернового господарства країни. Політика ціноутворення на українському ринку комбікормової продукції має свої особливості та вимагає аналітичного підходу, узагальнення та наукового дослідження процесів, що відбуваються.

Результати. Цінова ситуація, яка склалася в Україні для кожного виду концентрованих кормів має свої особливості, які зумовлені кон'юнктурою внутрішнього ринку. Для того, щоб сформувати реальну ціну на комбікормову продукцію необхідно проаналізувати витрати на виготовлення цієї продукції, а також враховувати фінансові можливості споживачів. В сучасних умовах господарювання для забезпечення ефективності діяльності

господарств гостро постає питання безперервного постачання комбікормами існуючих виробництв і тваринницьких комплексів.

За часів Радянського Союзу основна частка комбікормової продукції вироблялася на великих державних і міжгосподарських комбікормових заводах, а лише незначна частина в господарствах. Зернову сировину на заводах подрібнювали, збагачували біологічно-активними добавками і преміксами, а потім реалізували господарствам у вигляді комбікормів, але у 2—3 рази дорожче.

Сучасна система цін на продукцію комбікормової промисловості, яка склалася на вітчизняному ринку, формується в умовах жорсткої конкуренції, а також з врахуванням високої собівартості сировини, яка використовується в процесі виробництва готової продукції. Ціни, які пропонуються комбікормовими підприємствами повинні бути доступними для споживачів, сприяти розвитку і зростанню існуючого попиту на продукцію, а також підвищенню економічної ефективності виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання. У роздрібній ціні, як правило більшу частку витрат становить вартість закупівлі сировини, яка використовується у процесі виробництва. Досліджуючи стан вітчизняного ринку комбікормів, слід зазначити, що загальна потреба у концентрованих кормах, тобто існуючий попит, становить 13618 тис. тонн, зокрема на комбікормову продукцію — 8000 тис. тонн, у тому числі — 4000 тис. тонн сільськогосподарських підприємств усіх форм власності [2].

Звичайно, вся комбікормова промисловість залежить від результатів діяльності суміжних галузей АПК: зернового і тваринницького комплексів, адже «ланцюжок» виробник (сільськогосподарське підприємство) — переробник (комбікормове підприємство) — споживач (тваринницький комплекс) знаходяться у тісному нерозривно пов'язаному зв'язку.

Зазначимо, що на сьогоднішній день склалася складна ситуація у галузі тваринництва, адже основна маса поголів'я великої рогатої худоби в господарствах країни вирізана, фінансові можливості тваринницьких комплексів є обмеженими, зростає дебіторська заборгованість, гостро постає проблема нестачі грошових коштів для закупівлі комбікормової продукції. Але слід відмітити, що в Україні відмічається стійке зростання чисельності птахівництва, які також являються основними споживачами комбікормової продукції. Так, за даними Держкомстату України, якщо у 2008 році в Україні нараховувалось 161100,0 тис. голів птиці, то у 2009 році 170700,0 тис. голів (зросло на 9600,0 тис. голів).

На формування кінцевої ціни на комбікормову продукцію впливають не лише затрати на переробку. Основну питому частку витрат становлять витрати на сировину: зернові продукти (близько 70 % рецепту). Слід також зазначити, що значну частку витрат в процесі формування остаточної ціни на комбікорми становить вартість закупівлі біологічно-активних добавок, преміксів, шроту соєвого, які в основному імпортуються переробними підприємствами. Так, наприклад, ціна комбікормів для відгодівлі курей-несучок складає близько 2150—2400 гривень за тону. Вітчизняні виробники пояснюють високу вартість тим, що при виготовленні білково-вітамінних преміксів використовуються вітаміни А, С, амінокислота метіонін, ціна на які у порівнянні з минулим роком виросла в 2—3 рази, а також високою ціною на кукурудзу, яка складає 1200—1400 гривень за тону [1].

Використання комбікормової продукції в процесі відгодівлі тварин господарствами і тваринницькими комплексами наповнює раціон повним комплексом харчових та біологічно-активних добавок по всіх активних елементах, які необхідні для розвитку, росту, сприяє підвищенню їх продуктивності. Концентровані корми є дорогим видом продукції тому, незважаючи на значні переваги їх використання у раціоні тварин: значно зростають надой молока, обсяги виробництва м'ясної продукції, реалізується генетичний потенціал, господарства змушені використовувати альтернативні види кормів, які є значно дешевшими, а тому доступними для суб'єктів різних форм власності. Звичайно, ефект і кінцеві результати при застосуванні альтернативних видів кормів, наприклад, рослинного походження, є значно нижчими та і поступаються за своєю якістю збалансованим комбікормам. Так, сучасними малими та середніми господарствами м'ясо-молочного напрямку при відгодівлі

тварин згодуюється майже 35—40 % зернофуражу у вигляді зернової дерті, що негативно впливає на ефективність їх діяльності, а при використанні збалансованих комбікормів середньодобовий приріст зростає на 20 %, а витрати кормової продукції зменшуються на 17 %.

Якщо проводити дослідження стану вітчизняного ринку комбікормів, то слід зазначити, що згідно даних Державного комітету статистики в травні 2009 року українськими підприємствами переробної промисловості було виготовлено 354,7 тис. тонн комбікормової продукції, що на 10 % перевищує показник травня 2008 року. Серед основних факторів, які сприяють збільшенню обсягів виробництва комбікормової продукції є наявність вільного ринку та його доступність за цінними та якісним показником для споживачів, а також розвиток галузей птахівництва і в перспективі свинарства.

Серед негативних причин, що зумовлюють зниження попиту на збалансовані комбікорми слід відзначити значне зменшення поголів'я великої рогатої худоби, збитковість тваринницьких галузей, зростання цін на білково-вітамінні добавки, премікси, енергоносії, зниження виробництва зернової і не зернової сировини, а також погіршення її якості, зростання дебіторської заборгованості перед комбікормовими підприємствами серед споживачів готової продукції.

Висновки. Співвідношення, а також зниження якості і ціни на комбікормову продукцію є визначальними для споживачів. Ці фактори істотним чином впливають на діяльність комбікормових підприємств, сприяють постійному вдосконаленню технології виготовлення комбікормів, пошуку нових шляхів вирішення питання зниження собівартості готової продукції щоб задовольнити споживчий попит за цінними показниками. Адже господарства і тваринницькі комплекси в умовах обмеженості фінансових ресурсів потребують високоякісних кормів за помірною ціною. В українській економіці є значний потенціал для розвитку усіх галузей АПК, але для підвищення ефективності їх функціонування необхідна підтримка держави, відповідна законодавчо-нормативна база, яка б відповідає міжнародним стандартам, створення сприятливих умов для впровадження сучасного обладнання і технологій за допомогою яких вдалося б комбікормовим заводам знизити затрати на виготовлення готової продукції, а відповідно зменшити остаточну ціну на комбікормову продукцію для споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *ИА «АПК-Информ»* — www.apk-inform.com
2. *Мацуга О.Н.* Перспективы украинского комбикормового производства // *Хранение и переработка зерна.* — К. 2006. — № 9. с.14—15.

Кудренко Н.В. — natalyr@ukr.net

Надійшла до редколегії 15.04.2010 р.

*Стаття рекомендована до друку
д-ром екон. наук, проф. Мостенською Т.Л.*